

باسمه تعالی

آسیب های اجتماعی در مدارس

آسیب های اجتماعی چیست؟

آسیب های اجتماعی که به تعبیر بعضی از اندیشمندان حاصل و معلول مستقیم انقلاب صنعتی هستند، در اکثر جوامع وجود دارند و تاثیرات خود را می گذارند. اما آن چه جوامع مختلف را در این مورد از هم متفاوت می سازد، نوع نگرش این جوامع به علل به وجود آورنده آسیب ها و راهکارهای اصلاح و بهبود آن است. در مورد نگرش، آن چه مهم است این که این آسیب ها چرا به وجود آمده اند؟ آیا وجود آسیب ها در جوامع امری لازم و ضروری است یا می توان جامعه ای بدون آسیب داشت؟ پاسخ به این پرسش ها مستلزم شناخت نظریه های مختلف جامعه شناسی و روان شناسی است که هر کدام سعی در تبیین مسائل، آسیب ها و بحران های اجتماعی از نظر گاه های مختلف دارند. این دید گاه ها متأثر از باورهای سیاسی و اقتصادی هر جامعه است.

در مورد راهکارهای اصلاح و بهبود آسیب های اجتماعی هم نظر گاه های مختلفی وجود دارد. عده ای روش انکار و پرده پوشی را تجویز می کنند و عده ای دیگر به روش های پلیسی و سرکوب اعتقاد دارند. جوامعی هم وجود دارند که به این مسائل نگرشی علمی و منطقی دارند و سعی می کنند با قبول وجود این آسیب ها، علت آن ها را با استفاده از روش های علمی بشناسند و برای حذف یا به حداقل رساندن آن ها از روش های منطقی سود ببرند. این جوامع، آنهایی هستند که در آن ها انباشت علمی صورت گرفته و در اثر ارتباط با فرهنگ های مختلف به سطحی از آگاهی رسیده اند که به حق آزادی و برابری انسان ها و حق برخورداری تمامی انسان ها از حقوق مادی و معنوی اعتقاد داشته باشند.

آن چه در مورد آسیب های اجتماعی در ایران می توان گفت این است که به وضعیت خاص سیاسی و اجتماعی حاکم بر جامعه، آسیب های اجتماعی علاوه بر این که مسئله ای اجتماعی شمرده می شوند، بار ارزشی نیز دارند. یعنی یک آسیب که در یک جامعه ی با سیاست لیبرال، فقط یک جرم محسوب می شود، در ایران علاوه بر جرم بودن، گناه به شمار می رود. این نگرش خاص به مسئله ی اجتماعی باعث می شود که مجرم یا منحرف بیشتر از آن که جامعه و روابط حاکم بر آن را عامل انحراف خود بداند، خودش را گناه کار می بیند و این می تواند یکی دیگر از آسیب های فردی و اجتماعی باشد.

سیاست های اجتماعی هر جامعه ای روش های مختلفی را در برخورد با آسیب های اجتماعی پیشنهاد می کند. شیوه ی برخورد با این مسائل هم چنان که پیشتر گفته شد، ارتباط مستقیمی با این سیاست ها دارد. این سیاست ها را هم نهادهایی که در تمامی جوامع وجود دارد تعیین می کند. در جوامع مدرن امروز تمایل بر این است که این سیاست ها هر چه بیشتر توسط نهاد آموزش و پرورش و نهاد خانواده به جامعه تزریق شده و نهاد سیاست حداقل دخالت را در این امور دارد. اما در جوامعی که در آن ها نهاد سیاست قدرتمندتر است، این سیاست ها توسط این نهاد وضع و به جامعه دیکته می شود. تجربه نشان داده است که جوامع نوع اول در مهار بحران های اجتماعی موفق تر عمل کرده اند. چون مردم راهکارهای مقابله با آسیب های اجتماعی را وضع واز آن ها حمایت می کنند. اما در جوامعی که سیاست های اجتماعی را نهاد سیاست وضع می کند، لاجرم باید ضمانت های اجرایی آن ها را هم تعیین کند که در این حال استفاده از نیروهای حافظ قوانین و حامی نظام سیاسی مثل پلیس ضرورت پیدا می کند.

حمایت از آسیب دیدگان اجتماعی نیز به سیاست های اجتماعی مربوط است. در این مورد نیز وقتی حمایت از آسیب دیدگان به طور کامل در اختیار نهاد سیاست قرار می گیرد، این نهاد از دیدگاه منافع خود به آن ها نگاه می کند، اما وقتی مردم یک جامعه به حمایت از این آسیب دیدگان می پردازند، بسیار عمیق تر و کامل تر عمل می کنند. چون مردم در متن این آسیب ها قرار دارند، آن ها را خوب می شناسند و برای حمایت از افرادی که دچار بحران هستند انگیزه های قدرتمندی دارند.

یکی از راهکارهای حمایت از آسیب دیدگان اجتماعی، سازمان ها و تشکل های غیر دولتی است. این سازمان ها که در تمامی جوامع ریشه دارند در عصر کنونی کارکردهای مختلف و موثری پیدا کرده اند و نقش مهمی در حیات جوامع ایفا می کنند. سازمان های غیردولتی با تاثیرگذاری در وضع و اجرای سیاست های اجتماعی، در نقش های مختلفی مثل مشاور دولت، منتقد دولت و گاه حتی به عنوان بازوی اجرایی سیاست های اجتماعی دولتها فعالیت دارند. این سازمان ها با ویژگی های منحصر به فردی که دارند، امروزه به نماد حکومت مردم تبدیل شده اند و به نظر می رسد در هر جامعه ای که این سازمان ها فعال تر و گسترده تر عمل می کنند، آرمان حکومت مردم بر مردم دست یافتنی تر می نماید.

مدرسه به عنوان یک محیط آموزشی اگر نتواند وظایف تربیتی خود را به نحو احسن انجام دهد و بدون توجه به وظایف علمی و اجتماعی خود و بی علاقهگی نسبت به درک نیازهای روحی نوجوان، فقط به آموزش کلیشه ای صرف بپردازد قطعاً به پایگاهی برای کج روی و انحراف دانش آموزان تبدیل خواهد شد. از این رو مسئولان آموزشی بایستی در تشخیص علل نابسامانی ها فعالیت لازم را داشته باشند و به نوجوان آموزش دهند که چگونه با واقعیت ها روبرو شود و به شکل منطقی مسائل را حل کنند. امروزه معلمان و اولیای مدارس به جای توجه به رفتار و عکس العمل های عاطفی و روانی دانش آموزان، فقط به نمره و معدل آنان نظر دارند در صورتی که توجه به رشد روانی کودکان و نوجوانان از نظر مربیان باید در درجه اول اهمیت قرار گیرد و در مقابل در بسیاری از مواقع با شدت عمل و سخت گیریهای بی مورد باعث عکس العمل های پرخاشگرانه از سوی دانش آموزان می شوند. در حالی که همه مؤسسات آموزشی از کودکان و نوجوانان گرفته تا دبستانها و دبیرستانها نقش مؤثری در بهداشت روانی و فراهم آوردن محیطی سالم در جهت رشد فکری و شکوفایی اندیشه ها دارند که برای ایفای چنین نقشی باید معلمان و مسئولان مدارس خود از سلامت روانی کافی برخوردار باشند چرا که حفظ اصول بهداشت روانی و توجه به چنین اصولی در حقیقت می تواند دنباله رشد شخصیت در محیط خانوادگی دانش آموزان باشد.

اهداف:

- * گسترش نهضت فرهنگی پیشگیری از آسیب های اجتماعی و رفتارهای پرخطر
- * شناسایی قابلیت ها و ظرفیت های محیط های آموزشی در زمینه پیشگیری
- * معرفی دستاوردها، الگوها و ابتکارات پیشگیری
- * حساس سازی و مشارکت افزایشی فکری و عملی نقش های موثر در فرآیند نظام تعلیم و تربیت
- * تجلیل از خدمات ایتکاری پیشگیری با رویکرد پایدار سازی مدیریت تغییرات

موضوع:

- ۱- شیوه های زندگی سالم
- ۲- پیشگیری از رفتارهای پرخطر
- ۳- پیشگیری از پرخاشگری و خشونت
- ۴- پیشگیری از گرایش به دخانیات
- ۵- پیشگیری از سوء مصرف مواد
- ۶- پیشگیری از آسیب های فضایی مجازی و مدیریت استفاده صحیح
- ۷- بازتولید کارکردهای خانواده از طریق بازمهندسی مدیریت مدرسه و کلاس درس

بخش ها و محور ها :

ارائه مقاله (در ارتباط با موضوعات فراخوان در چارچوب قواعد نگارش مقاله علمی - عنوان با درج مشخصات نویسنده ،چکیده همراه با کلید واژه ها، مقدمه ،روش اجرا،ادبیات و پیشینه ، تحلیل اطلاعات و داده ها، نتیجه گیری و بحث و بررسی و منابع)

ایده پردازی (در چارچوب موضوعات جشنواره حداکثر در یک صفحه مشتمل بر عنوان با درج مشخصات کامل ایده پرداز،مقدمه کوتاه ،هدف ،شرح ایده و روش اجرا)

الگوها و فنون آموزش و تدریس پیشگیری در کلاس درس (تهیه طرح درس ، تهیه راهنمای تدریس پیشگیری در کلاس درس ، تهیه فیلم مستند از تدریس پیشگیری در کلاس درس و طراحی و تکمیل کاربرگ های آموزشی در چارچوب اجرای طرح های پیشگیری رشد مدار در مدارس با محوریت طرح مراقبت از خود -ویژه ابتدای - طرح آموزش مهارت های مقابله با رفتارهای پرخطر- ویژه متوسطه اول- طرح عاری از خطر - مدارس متوسطه دور دوم و طرح اجتماع محور ویژه تمامی دوره های تحصیلی)

محصولات و منابع کمک آموزشی و فرهنگی پیشگیری (منابع آموزشی و کمک آموزشی نظیر: کتابچه های آموزشی و محصولات فرهنگی نظیر کتابچه ،دفترک، لوح فشرده ، آثار نمایشگاهی ،سرگرمی و بازی ها با رویکرد پیشگیری)

پروژه های ابتکاری پیشگیری (تدوین برنامه عمل سالانه مدرسه در فرآیند پیشگیری از آسیب های اجتماعی ، اجرای فعالیت های نوآورانه با رویکرد فرهنگ سازی در پیشگیری در مدارس، اجرای طرح های مداخلات روانی - اجتماعی مبتنی بر بهره مندی از مشارکت جامعه محور- ظرفیت های فرابخشی -)